

L' EXCURSIONISTA

BOLLETÍ MENSUAL

DE LA

ASSOCIACIÓ CATALANISTA D'EXCURSIONS CIENTÍFICAS

FUNDADA EN 26 DE NOVEMBRE DE 1876

ANY XI.

BARCELONA 30 D' ABRIL DE 1888

NÚM. 114.

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

GRATIS PERA 'LS ASSOCIATS.—Pera 'ls no socis 1'50 pessetas al any.—Número sol 25 cénts. Se suscriu en lo LOCAL DE LA ASSOCIACIÓ, PARADÍS, 10, SEGON, ahont deuen dirigir-se totas las comunicacions, y en la llibreria de Verdaguer.

ASSOCIACIÓ CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS

Un dels assumptos á que 's dedica, ab preferencia, aquesta Junta Directiva es referent á la regularisació de la publicació dels volúms de *Memorias*, que per si sols, donan á compendre la vida de la CATALANISTA, fent ostensibles los resultats de sos travalls y excursions, exteriorisant així sa activitat que cada dia reb nous y més valiosos elements.

Bé voldria aquesta Junta Directiva contar ab medis suficients pera poder, dintre un curt periodo, donar á la estampa tots los travalls que té arxivats, posantse al corrent dels volúms que faltan encara publicar; més malgrat sos propòsits, se veu en lo sensible cas de no poderlos realisar de moment, ab lo que deixan de donarse á llum un considerable nombre de memorias d' excursions, totas ellas prou interessants y curiosas.

Ab tot y las dificultats materials que s' oposan als esforços d' aquesta Directiva y las atencions ordinarias de la Associació, que no poden de cap manera desaténdres, ha vingut publicant los aludits volúms de *Memorias*, de manera que 's troban ja repartits y posats á la venda los corresponents als anys 1877, 1878 y 1879, (de la série atrassada), y 'ls de 1883 y 1884, (de la corrent), estant preparantse lo volúm del any 1885, al que seguirán immediatament los dels anys 1886 y 1887, mercés á haverse compromés un senyor associat á bastraure son import.

A fi de completar la colecció de las *Memorias*, publicant simultáneament ab los volúms esmentats, los dels anys 1880, 1881 y 1882, encara

inédits, y no trobantse la Associació en disposició de poderho efectuar, acordá aquesta Junta Directiva dirigirse als Srs. socis recordantlosi las *Bases* que pera dita publicació fá alguns temps se circularen; que en lo conduent al present avís, diuhen:

«Las Memórias *atrassadas*, ó sian las dels anys 1880 á 82, se publicarán per volúms ilustrats que compregan las d' un any, sortintne á llum un cada semestre ó cada any segons se crega convenient. Dits volúms se posarán á la venda tan pera 'ls socis com pera 'l públich.

»Al efecte de que puga assegurar-se lo cost dels volúms *atrassats*, s' obrirá entre 'ls senyors associats una *llista de suscripció* pera cada un dels volúms indicats, en la qual cada soci pot comprometre, si ho estima convenient, á satisfer lo import d' un ó més exemplars de cada volúm.

»Lo preu del volúm solament deurán ferlo efectiu los suscriptors en l' acte de rebre la obra.»

Al efecte, donchs, de cumplir aquest acort, aquesta Junta Directiva té l' honor d' invitar als senyors associats que se suscrigueren á la publicació del volúm del any 1879, y als demás senyors socis, en general, á la suscripció al volúm de *Memorias* del any 1880, deventse fer avinent que la tirada de dit volúm será en nombre reduhit, atenent sols á la suscripció que resulti.—Barcelona 25 d' Abril de 1888.—P. A. de la J. D.—Lo *Secretari* 1.^{or}, JOAN PONS Y MASSAVEU.

TORN DE CONFERENCIAS

Maig 18.—Elements del art gòtich.—D. Eduart Tamaro.

» 25.—Utilitat del Excursionisme.—D. Felip de Hita.

SESSIONS Y EXCURSIONS

Maig 4.—Sessió preparatoria de la visita al ex-convent de Montesion.—
Lectura de la Memoria de la excursió á la Plana de Vich (continuació), per D. Pelegrí Casades y Gramatxes.

» 6 —Visita al ex-convent de Montesion.

» 11.—Sessió preparatoria de la excursió á Cabrils.—Lectura de la Memoria de la excursió als estanys de Carensá, per D. César August Torras

» 13.—Excursió á Cabrils.

SOCIS ENTRATS EN LO MES D' ABRIL.

RESIDENTS

- D. Pere Grañen.
» Joaquim Carreras y Nolla.
» Manuel Gispert.

DELEGATS

- D. Gaspar Borges d' Avellar, á Oporto.

EXCURSIONS

(*Extracte*).

VISITA Á LA IGLESIA DE SANT PERE DE LAS PUELLAS Y AL EX-CONVENT DE SANT AGUSTÍ VELL. (Oficial)—19 de Febrer de 1888.

Assistència dels senyors Brugués, Castellet, Cornet y Mas, Cruspinera, Franch, Marfá, Oliver, de Segarra, Támara y Vidal.

La importancia histórica de la iglesia de Sant Pere de las Puellas, ab sa comunitat de donzellas ilustres, ha arribat fins als nostres dias; no així, la integritat monumental de son antich cenobi, que, ab lo transcurs dels temps, ha vist desaparéixer valiosos elements arquitectòrichs que constituían sa primitiva fesonomia y acreditavan sa bellesa románica. Avuy, restan migradas construccions, de sa esplendorosa avior, havent desaparecut per complert sas celdas y sos claustres que oferían profitós estudi pera l' arqueólech y l' artista.

La iglesia mostra quatre columnas en lo creuher, que sostenen lo pés de l' antiga cúpula poligonal, ab lo quadrat campanar en son centre. Se examinaren tres preciosos abachs románichs d' unas pilastras immediatas á la capella de SS. Sagrament y se doná després una ullada al barroch altar major, observant sota del Sacrari, la urna de las reliquias de la mártir Sta. Severa. Foren, també, examinadas las bonas cadiras de noguera del Chor, obra notable del sigle xv, y uns curiosos llibres de resso coral del 1710 escrits encara en pergamí y ab anotació musical antigua.

Ab molta amabilitat los mostrá lo Rvnt. Sr. Rector lo górich

sepulcre de la Abadessa Alianor, així com las fonts ahont fou batejat lo Beato Joseph Oriol, vegentse després las reformas y milloras de las novas construccions. Passantse á la vista del exterior, s'observaren las creus románicas de l' antich campanar, així com lo exempta dintre un cercle de pedra, que 's troba en lo pinyó de la fatxada.

Se trasladaren al no llunyá ex-monastir de St. Agustí vell, avuy quartel d' Artillería, entrant per la porteta prop del carrer de Tantarantana, que ho fou lateral de la fatxada de dit Cenobi. Foren rebuts per lo Sr. Oficial Secretari, qui no escassejá totas las noticias que li eran conegudas y que podian ésser de utilitat pera 'ls excursionistas.

Se visitá ab vera admiració pera los que no 'n tenian noticia, la galeria subsistent del magnífich claustre gótic florit, ahont se combinan ab molta elegancia las columnetas, rossetons y contraforts; y pujant á las habitacions del propi Sr. Secretari, vegeren algunas voltas de cinch de las capellas que formavan á cada part la nau de la iglesia de St. Agustí. Res més queda del antich monastir, y tant sols lo referit Sr. Secretari participá que conservava un plano complert del meteix, iglesia y demás dependencias, així com altre molt curiós, que 's digná posar de manifest, de la barriada de la Ribera que fou enderrocada pera l' emplassament de la Ciutadela y de sos glacis.

Complascuts enterament los excursionistas per lo que havian vist en ab duas visitas, y per las novas recullidas, las que resolgueren utilizar treyentse en altre ocasió calchs y fotografias; donaren per acabada la visita, no sens que alguns accedint á la invitació del Sr. Segarra, anessen á sa casa, ahont vegeren los archs gótics d' una galeria descoberta darrerament; sa magnífica colecció sigilográfica y moltras altras curiositats artísticas-arqueológicas de que n' es digne poseedor.

LA REFORMA DE LA CASA DE LA CIUTAT

Una de las cosas que segurament agrahirán més al Alcalde de Barcelona, Excm. Sr. D Francisco de P. Rius y Taulet, los

amants de las Bellas-Arts y dels gloriosos recorts de nostres avis, es sens dupte la restauració de que está sent objecte la Casa Consistorial, baix la competent direcció de nostre consoci l'arquitecte D. Lluís Domenech y Montaner.

Que aquesta reforma s' havia fet necessaria ho diuhen sobradament lo mal estat en que 's trobavan moltes parts de la obra, unas, per sa vellesa y altres, per las diferents alteracions que en lo transcurs del temps s' hi havian anat introduhint, y que, si obehian á necessitats del servey no responian á las exigències del art, ni en algunas ocasions á las propias d' una construcció sòlida y forta.

No pot pretendres que 'l edifici d' avuy sia lo meteix que quedá terminat al acabar lo sigle xvi, mes ab tot y aixó, motius tenim pera creure que no sols será en éll respectat quant se salvá de las insanas devastacions que ha suferit, sino que encara més, en sa restauració 's procurarà, prenent peu de lo que queda, seguir ab la major fidelitat los antecedents artístichs que encara posseheix l' edifici, y refer en lo possible 'ls membres de la obra que encara subsisteixen deteriorats. Aquest es lo criteri dominant en la reforma empresa, que aplaudim ab sinceritat. ¡Tant es lo que val una acertada y escrupulosa direcció!

Travall detingut es lo de trobar en alguns paratges los antichs motius de decoració, tapats per blanqueigs y estucats impropis que havian destruhit los treballs de policromía; així ha succehit en un preciós enteixinat proper á la gòtica porta del carrer de la Ciutat, ahont s' hi ha vist que las bigas que 'l constituheixen se trobavan adornadas per sas tres caras ab un bon nómber d' escuts rodejats d' inscripcions compostas d' elegants caràcters gòtichs daurats sobre fons vermell, augmentant la riquesa del enteixinat una porció de reduhidas figuras que cubrian tot lo restant. Lo petit fragment trobat no permet apreciar sa significació, servirà no obstant, pera fixar la pauta de sa complerta restauració.

De la major importancia son las obras que s' están executant en l' históric Saló de Cent. Tret lo revestiment de que tenia cubertas las parets, ha sortit la part antiga dels paraments formada per pedra de fil, no així la secció corresponent al arch que se li afegí últimament feta de mamposteria, y que per consegüent careixia

de verdadera unitat. A evitar un inconvenient de gran interès tractantse de son adorno ha recorregut l'arquitecte, substituint aquella massa ab pedra de fil en la part moderna, y canviant las pedras corcadas y gastadas, que no son pocas, en la part del local perteneixent al Consistori inaugurat en l'any 1373. Se proposá, així meteix, lo Sr. Domenech, tornar á posar en los panys de paret 'ls antichs y esbelts finestrals en doble *ajimez*, que sens cap acert foren separats de son lloch propi, y que units als que en ell s' hi deixaren han de millorar considerablement l'aspecte estétich del Saló, ensemps que comunicarán lleugeresa als paraments á expensas de la monotonía que fins avuy han ofert. Se fa, també de nou la pintura que adorna lo enteixinat ab motius adequats á son estil artístich, pensantse igualment en tapar ab vidres de colors, las oberturas circulars de la part superior. Travall ha costat reforsar degudament los archs que sostenen lo sostre, obra de tot punt indispensable pera donárloshi la solidés y resistencia que exigeix son destí y que havian perdut d' una manera alarmant, per diferentas causas que no estém en lo cas d' apreciar. Sols avansarém, respecte al decorat del meteix, que son autor lo projecta pera que presenti un conjunt tan agradable com senzill y sever.

Considerém molt ben acertada la idea de treure lo lleig fustam que tancava los intercolumnis de la galeria gòtica, posant en son lloch un armament de ferro pera que quedi en tota sa puresa la elegancia de las líneas de la construcció que fins ara venian tapadas per los grossos montants de las vidrieras. La importancia del indicat cambi pera poder gosar en tota sa integritat aquesta interessant part del edifici, construhida en la segona meytat del sigle XVI, s' aquilata en tot son valor avuy que, del tot despulladas las columnas y archs de tota afegidura extraña, no troba la vista cap estorb pera recorre á son pler la obra y admirar la combinació de líneas y la prodigiosa execució de motlluras que adornan los bosquejats capitells. L' armament de ferro que va á colocalse s' ha disposat de manera que no pugui alterar l'efecte general de la galeria ni amagui cap de sos bonichs adornos.

A causa de las successivas reformas y modificacions de que ha sigut objecte l' edifici, no hi ha que assegurar si haurán sigut mu-

tiladas moltes motlluras dels restos que subsisteixen de la antiga construcció; donchs bé, ab tot lo cuydado que inspira lo millor desitj, van á ser de nou posadas las que faltavan seguint fidelment los tipos treballats en los passats temps.

També, segons sembla, s'abruga la idea de deixar descuberts los tres archs del vestíbol que donan al pati de la ja citada galeria, ab lo qual guanyará moltíssim sa visualitat presentant un aspecte de esbargiment y grandiositat de que avans careixia.

Altras diferentas obras de molta importancia, y entre ellas, la de la reforma de la escala, s'están executant en lo propi edifici, mes com pertany exclusivament á la construcció y poca ó cap intervenció té lo que fa referencia á lo que resta del antich recinte, deixém de donar compte á nostres lectors, ja que en aquets moments nos guia sols l'interés que pugui tenir pera 'ls estudis arqueològichs la reforma empresa, y á la que 'ns atrevim á augurar un éxit felís, donats los principis de que acertadament se val pera portarla á cap lo distingit arquitecte Sr. Domenech y Montaner, que, com tots sabém, posseheix en la materia coneixements realment excepcionals.

JOAQUIM DE GISPERT.

NOVAS

Lo dia 23 del present més, celebrá la ASSOCIACIÓ, una vetllada literaria dedicada al Patró de Catalunya, lo gloriós Sant Jordi. Ab est motiu s'adorná convenientment la sala de sessions, destacantse en la presidencia, un com frontal format per atapahidas flors, ab la imatge del Sant Cavaller y son escut entre 'l de la ASSOCIACIÓ y 'l del Principat.

A dos quarts de deu obrí la sessió ab un parlament lo Sr. Vis President D. Pelegrí Casades y Gramatxes, procedint tot seguit lo Sr. Melé á la lectura d'un treball escrit per lo Sr. Maspons y Labrós que feya referència als «Torneigs y Justas celebradas per la Confraria de St. Jordi» ahont s'hi apunten munió de datos històrichs de molt interés.

Aprés foren llegidas las següents poesias: *L' Ampurdá*, del Rvnt. D. Jascinto Verdguer, per D. Bonaventura Renter; altre, de D. Jaume

Novellas de Molins, per lo propi autor; *Serenata*, de D. Angel Guimerá, per D. Joan Pons y Massaveu; *Lo Serraller*, de D. F. Ubach y Vinyeta, per lo Sr. Vis-President; *La del Sastre*, de D. J. Riera y Bertran y *Sant Jordi*, del Sr. Pons, pers llurs respectius autors.

La Presidencia doná per termenat l' acte ab un breu discurs de gracias endressat á la concurrència y als que havian pres part á la vetllada

Segons novas publicadas per alguns periódichs, han arribat á Tortosa uns estrangers ab lo fi de practicar investigacions en la cova de 'n Rubí, situada á uns set kilómetres al N. E. de dita ciutat, prou coneguda per las fantásticas tradicions que d' ella s' en contan. La importancia d' aquella maravella de la naturalesa se compren al considerar que s' han recorregut fins ara uns sis kilómetres sota las entranyas de la terra, sense haverse arribat al fi de dita cova. S' hi han trobat, segons se diu, pedras ab inscripcions extranyas, que han sigut calcadas. A certa distancia de la cova, aquesta 's divideix en várias ramificacions, recorrent part d' ella un petit riu.

Nostre soci delegat D. Agustí Monner, erudit geólech y arqueólech, sabém está fent estudis sobre dita cova dels que podrá deduirse ab més datos la certesa de la importancia científica del descobriment aludit

AVIS

Ab lo present número repartim als senyors associats lo *Index* del BOLLETÍ referent al volúm II y que compren los anys 1882—86.

MEMORIAS

DE LA ASSOCIACIÓ CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS

S' ha publicat lo VOLÚM VIII corresponent al any 1884, que comprén en xvi-571 planas, 22 travalls referents á excursions.

L' ilustren 26 grabats trets dels croquis que posseheix la ASSOCIACIÓ y va acompanyat d' un completíssim index analítich que facilita extraordinariament la consulta del llibre.

Se ven, pera 'ls socis, al preu de 7⁵⁰ pessetas, en lo local de la ASSOCIACIÓ, y pera 'l públich, al de 10 pessetas, en las principals llibrerías de Barcelona.

Los Srs. Socis delegats que desitjin obtenirlo deurán designar persona que 'l reculle y satisfasse 'l preu á Barcelona.